

ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Патріотичне й духовно-моральне виховання сприяють розвитку найглибших людських почуттів, які закріплені віками та тисячоліттями. На сьогоднішній день виховання в суспільстві має дуже велике значення, адже саме воно виступає фундаментом для формування і розвитку духовно-моральної особистості сучасного покоління.

Однією з основних і актуальних проблем виховання являється саме процес формування та становлення духовно-моральної особистості, в зв'язку з тим, що освіта молодого покоління та інтелектуальні здібності мають знаходитися у взаємодії з її багатим духовним внутрішнім світом і високим культурним рівнем розвитку.

Різні проблеми і кризисні явища сучасного суспільства можуть засвідчувати актуальність виховання, до них відносяться:

- низький рівень моральних цінностей,
- наркоманія, алкоголізм,
- криміналізація соціуму,
- деформований інститут сім'ї тощо [5].

У зв'язку з цим, виникає потреба у виділенні духовно-морального виховання в окрему сферу, що володіє домінантними особливостями, ідеями, методами й способами своєчасної реалізації, які в подальшому сприяють вирішенню кризисних явищ.

На сьогодні такий специфічний спектр виховання, як духовно-моральний, здійснюють різні установи сучасного соціуму: сім'я, школа, друзі, коледж, ЗВО, армія тощо.

Молодь – це суспільно-демографічна категорія, виділена на основі різних вікових рамок, соціального положення, соціальною мобільністю, що сполучення з переходом індивіда від дитячої несамотійності до індивідуального самовизначення в суспільстві.

Молодь володіє достатньо великим інтелектуальним потенціалом, вважається не тільки споживачем матеріальних і духовних цінностей, вона ще й являється їх виробником. Проте, слід відмітити, що сучасному молодому поколінню характерний низький рівень знань історії своєї країни, властиве слабке уявлення про духовно – моральну культуру свого народу. Для молоді характерне паралельне існування подвійного стандарту поведінки, відсутність моральності, «дегуманізація поведінки» [3]. Замість того, аби бути добрими і чуйними людьми, що думають, в першу чергу, про сім'ю, сучасна молодь найчастіше змінює пріоритети. Зараз великого поширення серед молоді мають насилля, зверхність, пагубні звички. При цьому високоморальні принципи відходять на задній план.

Молодь являється неізолюваним соціальним об'єктом, що має необхідність у впливі на неї соціуму [1]. В зв'язку з цим виникає маніакальна ідея, що майже всі проблеми сучасної молоді можна вирішити за допомогою виховання.

В сучасній педагогіці виховання розуміється як навмисний й систематичний, постійний, довготривалий вплив дорослих людей на сили та здатності малолітніх осіб з ціллю підготувати їх до можливого при даних умовах людської досконалості й тим самим допомогти їм гідно здійснити призначення в житті [2].

Духовне виховання – один із найважливіших аспектів виховання, що формує ціннісне відношення до життя, що забезпечує стійкий та гармонійний розвиток людини [5]. Воно включає в себе, як правило, релігійне виховання, яке доповнюється інтелектуальним, моральним, морально-естетичним, правовим. Моральне виховання в цієї точки зору слугує одним із засобів духовного виховання, проте аж ніяк не вичерпує його [4].

Отже, процес духовно-морального виховання являється невід'ємною частиною процесу виховання. Умови життя сучасного молодого покоління складні і двоякі. Кожного дня якісь потоки негативної інформації захоплюють ще не зміцнілу психіку молоді.

Виховання духовної особистості може здійснюватися тільки при спільній взаємодії з родиною, виховними установами, і звісно ж, державою.

Молоде покоління має повне право розпоряджатися своєю долею. Проте йому не можна дозволити несвідомо підходити до цього процесу. Безумовно, молодь повинна йти по шляху духовно – морального розвитку. Задача ж суспільства, в свою чергу, спрямувати молоде покоління в потрібне русло, здатне сформувати домінуючі, моральні пріоритети розвитку в соціумі [4]. Сприяти розвитку елементів духовно – морального світу варто сприяти з дитинства. Моральні установи молоді треба формувати під постійним контролем, але й при цьому, надавати право вибору.

У вихованні сучасної молоді варто притримуватися наступних рекомендацій:

- створити орієнтацію на духовний розвиток особистості дитини,
- урахувати вікові й індивідуальні особливості дитини,
- допомагати оволодіти загальнолюдськими нормами і цінностями моральності, формувати внутрішню систему моральних регуляторів поведінки,
- актуалізувати належність дитини до визначеної культури і сприяти придбанню ним цінностей і характеристик даної культури [5].

Таким чином, сучасне духовно – моральне виховання особистості повинно формувати суспільні цінності й навички для подальшого успішного життя молоді в суспільстві. Сучасна молодь повинна засвоїти соціальні норми, навички та практичні уміння, що забезпечують його адаптацію до в умовах навколишнього світу, що змінюється, соціальну мобільність, здатність до швидкої зміни соціальних, політичних й економічних ролей, що неможливо без сформованої системи ціннісних орієнтацій, встановлених в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Н. О., Осіпов О. М. Соціально-ціннісна концепція інженерної діяльності. Гуманітарний часопис. 2018. №. 3. С. 86–94.

2. Дідус О. М. Духовно-моральні інтереси підростаючого покоління у контексті проблеми духовності людини. *Духовність України* : збірник наук. Праць. Житомир : ЖДЛУ, 2001. Вип. 3. С. 233–240.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ : Юрінком інтер, 2008. С. 120 – 156.
4. Покатило В. В., Шигабутдінова Л. Р., Волкова А В. Про необхідність морального виховання молоді. *Молодий вчений*. 2014. № 4. С. 50 – 56.
5. Филипович Л. О. Глобалізаційні виклики християнській духовності на межі тисячоліть. *Духовні засади розвитку людства в епоху глобалізації та українська перспектива*. Київ : НАНУ, 2005. С. 75.

Науковий керівник
к.філос.н., доцент Пилипенко С.Г.

Решетіло Ю.В.
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – ст.викладач Бабай Л.В.

МОВНИЙ ЕТИКЕТ УКРАЇНЦІВ: ТРАДИЦІЇ І СУЧАСНІСТЬ

Український мовленнєвий етикет формувався історично в культурних верствах нашого народу й передавався від покоління до покоління як еталон порядної мовленнєвої поведінки українця, виразник людської гідності та честі, української шляхетності й аристократизму духу.

Український мовленнєвий етикет - явище прогресивне й суто національне, бо належить рідній (материнській) мові та відображає національний характер українця, його ментальність - склад розуму, самобутній спосіб мислення та світосприймання. Однак прогрес суспільства вносить у нього, відповідно до конкретних практичних потреб, певні корективи, спрямовані на подальше вдосконалення й розвиток. Скажімо, поява радіо, телевізора й телефону зумовила потребу у відповідному для них етикеті спілкування. І все ж основа мовленнєвого етикету незмінна - утвердження коректності й доброзичливих стосунків між людьми.

Народна педагогіка дуже вимоглива до дотримання мовленнєвого етикету, бо це основа доброго ладу між людьми, ознака високої духовності та людської краси. Згадаймо народну пісню «Ой у полі нивка». Козак, який їхав з України», зустрівши дівчину, яка жито «жала й сіла спочивати», «мусив шапку зняти, добрий день сказати», тобто привітатися і побажати їй успіху в роботі: «Помагай Біг, дівчинонько, теж жито жати». Може, й завдяки цьому між ними склалися прекрасні стосунки.

В Україні батьки змалку при звичають дітей до мовленнєвого етикету. Увагу дітей до мовленнєвого етикету привертають і народні казки. В українському мовленнєвому етикеті є чіткі правила, хто з ким, коли і як повинен вітатися: молодший першим вітається з людиною старшого віку, чоловік - із жінкою (чи юнак з дівчиною). А у приміщенні першим вітається той, хто заходить: «Добрий день», «Доброго вечора», «Доброго ранку». Залишаючи